

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
ZA 2013 ROK**

Sosnowiec 2014

Spis treści:

Wstęp	3
I. Informacje ogólne.....	4
II. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o pomocy społecznej	7
1. Aktywizacja społeczna i zawodowa bezrobotnych i niepozostających w zatrudnieniu	15
2. Pomoc kierowana do osób starszych i niepełnosprawnych	19
3. Pomoc dla osób bezdomnych i uzależnionych	23
III. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	26
IV. Pomoc realizowana na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych.....	32
V. Pomoc realizowana na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	35
1. Świadczenia rodzinne	35
2. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	39
3. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych	40
VI. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	41
VII. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej na rok 2014.....	43

Wstęp

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu działa na podstawie Statutu nadanego przez Radę Miejską w Sosnowcu uchwałą Nr 465/XXXIV/08 z dnia 23 października 2008 r. ze zmianami oraz Regulaminu Organizacyjnego zatwierdzonego zarządzeniem Nr 30 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 21 stycznia 2014 roku.

Perspektywę wieloletnią w zakresie zadań polityki społecznej wyznacza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Sosnowca na lata 2011-2020, przyjęta Uchwałą Nr 909/LXV/10 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 28 października 2010 roku.

Zgodnie ze statutem w obszar działania Ośrodka wchodzi w szczególności zadania z zakresu:

1. ustawy o pomocy społecznej,
2. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (w tym realizacja zadań finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz zadań wykonywanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności),
4. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
5. ustawy o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawy o zatrudnieniu socjalnym - prowadzenie Klubu Integracji Społecznej,
8. ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
oraz od 1.01.2014 roku - ustawy Prawo energetyczne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zgodnie z Zarządzeniami Prezydenta Miasta Sosnowca: Nr 863 z dnia 07.10.2011 roku oraz Nr 1 091 z dnia 12.12.2011 roku został wskazany organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz podmiotem realizującym wsparcie rodziny na terenie gminy.

Ze względu na taką specyfikę organizacyjną jednostki, przygotowano zostało sprawozdanie uwzględniające jednocześnie obowiązki ustawowe wynikające z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 179. ust 1 i art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Uwzględniono w nim również inne zadania statutowe Ośrodka.

I. Informacje ogólne

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej funkcjonując w Mieście na prawach powiatu wykonuje zadania gminy, powiatu oraz zadania zlecone przez administrację rządową.

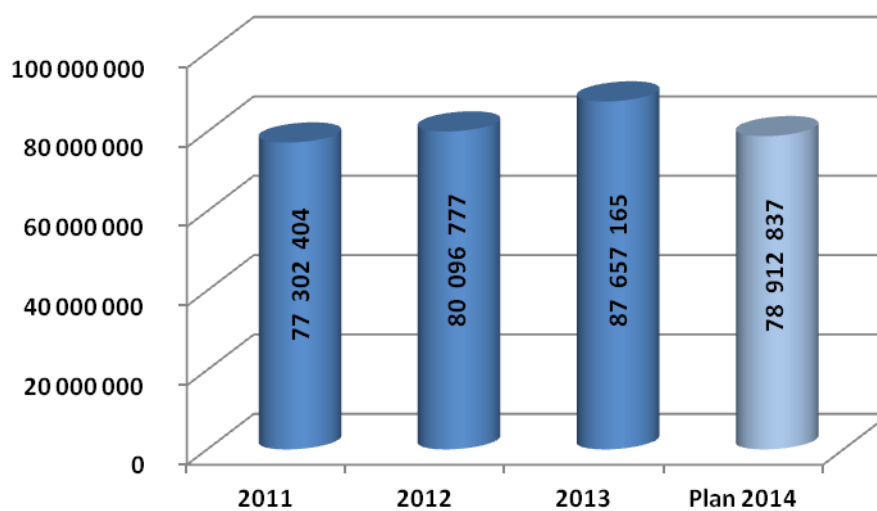
Prawidłową realizację zadań oraz funkcjonowanie Ośrodka zapewniała kadra w skład, której wchodziło wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku 314 pracowników (liczba nie zawiera informacji o pracownikach przebywających na urloпах wychowawczych i bezpłatnych natomiast uwzględnia pracowników przyjętych na zastępstwo). W ogólnej liczbie zatrudnionych ujęto 99 pracowników socjalnych pracujących w terenie, 7 asystentów rodziny i 7 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w 2013 roku, wydano 87 657 165 zł, z czego przeznaczono:

- 53 220 236 zł - na zadania własne gminy i powiatu,
- 34 436 929 zł - na zadania zlecone gminie i powiatowi.

Wg stanu na 14 lutego, na realizację zadań w 2014 roku w planie budżetowym Ośrodka zabezpieczona została kwota 78 912 837 zł.

Wykres nr 1. **Budżet Ośrodka w latach 2011-2014**

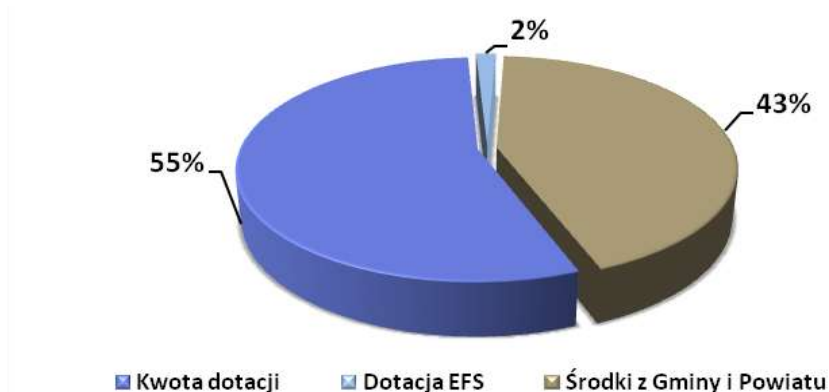

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Realizacja nowych zadań, zmiana przepisów, w tym kryteriów dostępu do świadczeń powoduje, iż budżet Ośrodka z roku na rok rośnie, co można zaobserwować na prezentowanym wykresie. Wydatki Ośrodka w stosunku do 2012 roku zwiększyły się o ponad 7 milionów.

Zadania realizowane przez Ośrodek są finansowane ze środków Miasta (środki gminy i powiatu), dotacji przekazywanych z budżetu państwa oraz budżetu Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wykres nr 2. **Źródła finansowania działalności Ośrodka w 2013 roku**

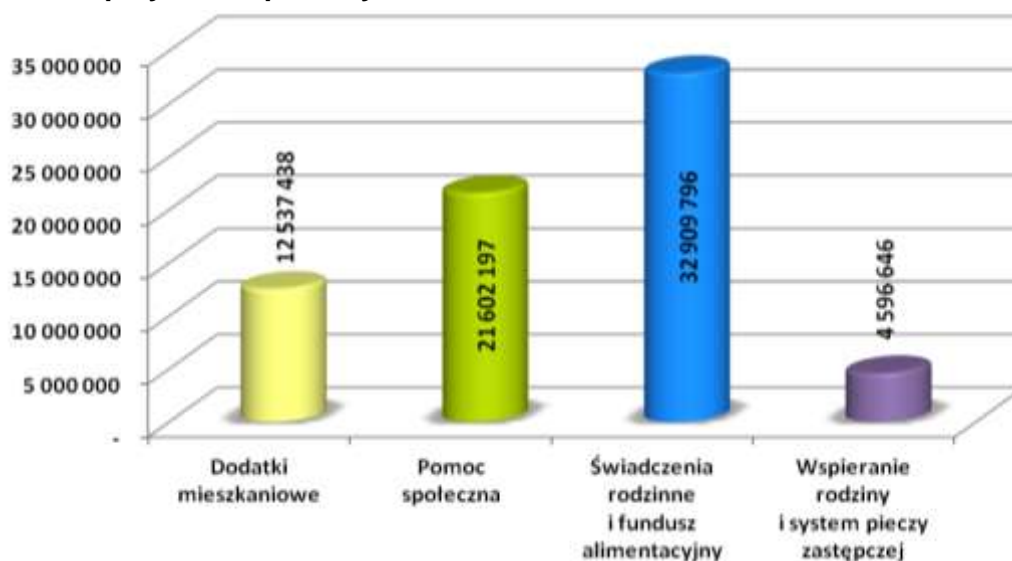

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Z dotacji pochodzą środki na realizację zadań zleconych gminie i powiatowi. Budżet państwa dofinansowuje również niektóre zadania własne. Wzorem lat ubiegłych dofinansowanie to w 2013 roku objęło m.in. zasiłki stałe i zasiłki okresowe z pomocy społecznej, realizację programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania, częściową obsługę Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także realizację niektórych projektów.

W 2013 roku, 57% środków budżetowych Ośrodka tj. 49 544 976 zł, pochodziło z dotacji, w tym z dotacji rozwojowej (środki z Europejskiego Funduszu Społecznego) w wysokości 1 377 153 zł. Pozostała kwota 38 112 189 zł stanowiąca 43% budżetu pochodziła ze środków Miasta.

Wykres nr 3. **Wydatki ponoszone na realizację świadczeń z podziałem na podstawie przyznania pomocy w 2013 roku**

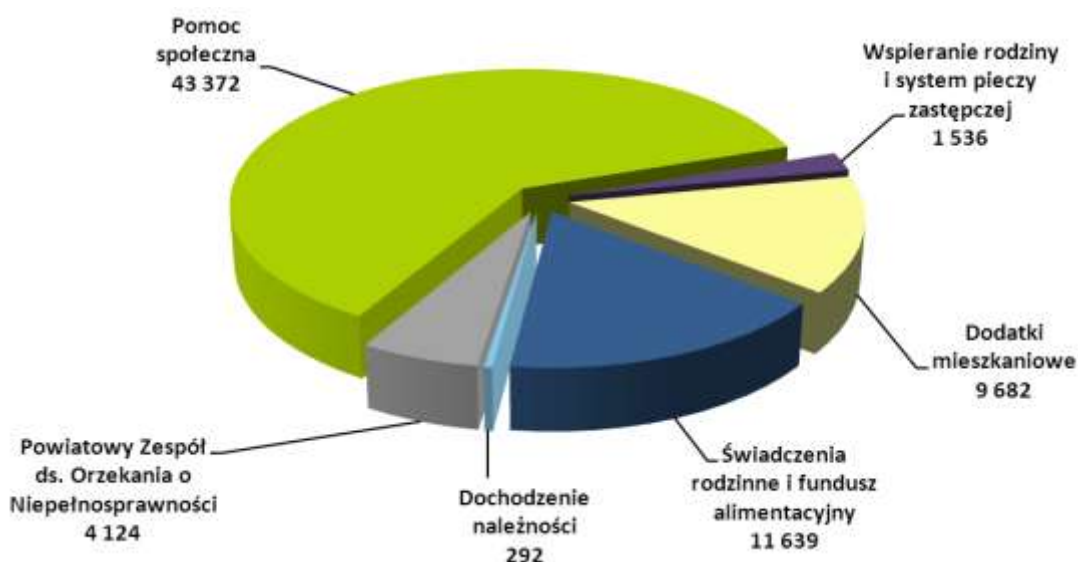
Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Na wypłatę świadczeń rodzinnych i fundusz alimentacyjny Ośrodek wydał prawie 46% całego budżetu na świadczenia. Ponad 30% wydano na wsparcie z pomocy społecznej (w tym na wsparcie dla beneficjentów projektu „Moda na sukces, czyli kroki w samodzielność”). Dodatki mieszkaniowe stanowiły prawie 18% budżetu Ośrodka wydanego na świadczenia a wydatki związane z wspieraniem rodziny i systemem pieczy zastępczej wyniosły nieco ponad 6% tego budżetu.

Świadczenia przyznawane są na ogół decyzją po uprzednim przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, prowadzonego w przypadku pomocy społecznej w formie wywiadu środowiskowego. Wnioski zainteresowani składają bezpośrednio w komórkach prowadzących postępowanie.

W roku sprawozdawczym wydano 70 645 decyzji, orzeczeń i postanowień w odpowiedzi na wnioski klientów. Najwięcej, bo 61% wszystkich rozstrzygnięć otrzymali beneficjenci pomocy społecznej.

Wykres nr 4. Ilość wydanych decyzji, orzeczeń i postanowień w 2013 roku

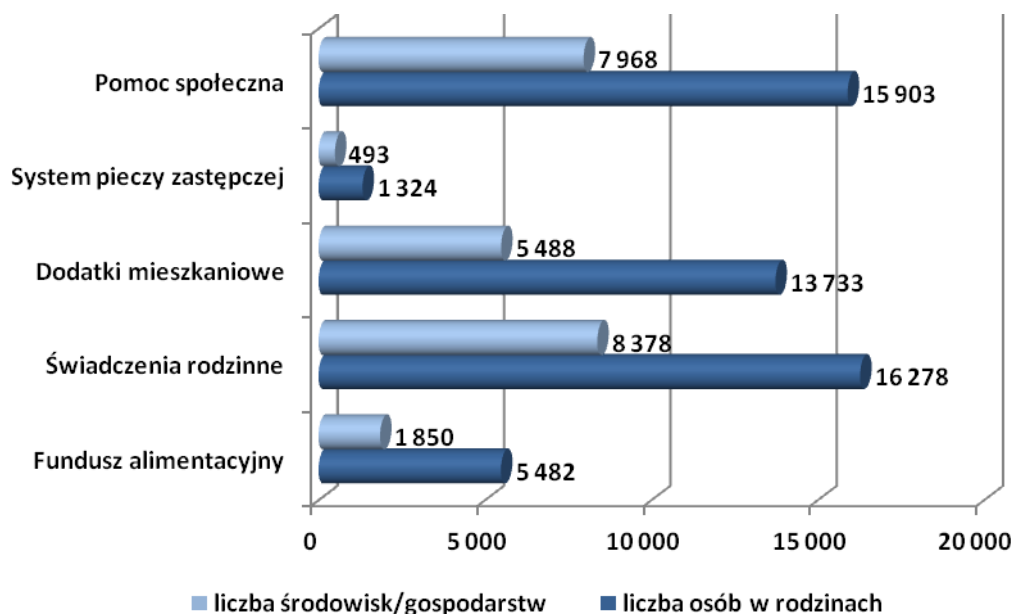
Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Do ubiegających się o świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego trafiło 11 639 decyzji, z kolei w sprawie dofinansowania do czynszu wydano 9 682 decyzje. Powiatowy Zespół ds. Orzeczenia o Niepełnosprawności wydał 4 124 orzeczenia.

W 2013 roku najwięcej środowisk korzystających ze wsparcia Ośrodka zostało objętych pomocą na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Kolejną grupę klientów stanowili korzystający z pomocy społecznej, następnie gospodarstwa, które otrzymały dofinansowanie na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych. Ogólnie liczba korzystających, którym przyznano decyzją świadczenie i którzy skorzystali z pomocy Ośrodka w 2013 roku, to 15 234 osoby, będące przedstawicielami, wnioskodawcami

wszystkich środowisk wymienionych w prezentowanym wcześniej wykresie. W środowiskach tych funkcjonuje ok. 31 351 osób, tak więc do prawie 14,8% mieszkańców Sosnowca dociera udzielana pomoc.

Wykres nr 5. Liczba środowisk obejmowanych działaniami z podziałem na podstawie przyznania pomocy w 2013 roku

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Ośrodek obok wsparcia udzielanego rodzinom dotkniętym przemocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej, realizuje również zadania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Prowadzi między innymi obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie, w którym aktywnie uczestniczą pracownicy Ośrodka. Zespół powołuje grupy robocze w każdym przypadku sporządzenia Niebieskiej Karty. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia. W skład grup mogą wchodzić także kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W 2013 roku prowadzono procedurę Niebieskiej Karty w 531 przypadkach, w tym 263 spisane nowe Niebieskie Karty dotyczące występowania przemocy domowej. Pracownicy Ośrodka wzięli udział w 1 617 posiedzeniach grup roboczych.

II. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o pomocy społecznej

W oparciu o ustawę o pomocy społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2013 roku objął pomocą 7 968 środowisk, w których funkcjonowały łącznie 15 903 osoby, co stanowiło ponad 7, 5% mieszkańców Sosnowca.

Tabela nr 1. **Korzystający z pomocy społecznej w latach 2011-2013**

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Liczba mieszkańców Sosnowca	215 262	213 513	211 894*
Stopa bezrobocia w Sosnowcu stan na 31.XII	13,7	15,3	14,6
Liczba środowisk korzystających z pomocy społecznej	7 788	7 358	7 968
Liczba osób w środowiskach	15 114	14 676	15 903
Udział procentowy korzystających z pomocy do liczby mieszkańców Sosnowca	7,0%	6,9%	7,5%

*dane z GUS wg stanu na dzień 30 września 2013 roku.

Źródło: Dane GUS, MOPS – opracowanie własne DAS

Od 1 października 2012 roku, kiedy podwyższone zostało kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, liczba środowisk objętych pomocą społeczną wzrasta.

Obecne kryteria wynoszą:

- 542 zł - dla osoby samotnie gospodarującej,
- 456 zł - dla osoby w rodzinie.

W 2013 roku z systemu pomocy społecznej odeszło 877 środowisk. Część zmieniła miejsce zamieszkania/pobytu, otrzymała miejsce w domu pomocy społecznej lub zakładzie opiekuńczo-leczniczym, uzyskała wsparcie rodziny, itp. 258 środowisk usamodzielniało się, z czego 173 dzięki podjęciu pracy, przez członka rodziny w kraju, lub poza jego granicami. W 2013 roku z pomocy Ośrodka skorzystało 997 nowych środowisk.

Pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności i innych przyczyn wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej lub innych okoliczności, które uzasadniają udzielenie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna kierowana jest do osób, grup lub środowisk dotkniętych różnymi dysfunkcjami. W 2013 roku podobnie jak w poprzednich latach najczęściej występującymi problemami trudnej sytuacji życiowej były bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa.

Tabela nr 2. **Najczęściej występujące przyczyny ubiegania się o pomoc w latach 2011 - 2013**

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba środowisk		
	2011	2012	2013
Bezrobocie	3 417	3 412	3 649
Niepełnosprawność	2 247	2 148	2 146
Długotrwała lub ciężka choroba	1 703	1 784	1 798
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	1 066	1 169	1 167

Źródło: Dane MOPS – MPiPS-03 - opracowanie własne DAS

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej przyznanie lub odmowa świadczenia poprzedzone jest ustaleniem i analizą sytuacji materialno-bytowej w drodze wywiadu przeprowadzanego w miejscu zamieszkania lub pobytu wnioskodawcy. W roku 2013 pracownicy socjalni Ośrodka przeprowadzili łącznie 18 912 wywiadów.

Świadczenia pomocy społecznej przyznawane są w formie pieniężnej i niepieniężnej.

Tabela nr 3. **Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w 2013 roku**

Wyszczególnienie		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych*		8 065	5 674	12 345
w tym	świadczenia pieniężne	5 176	4 928	11 052
	świadczenia niepieniężne	3 912	2 893	7 264

* (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)

Źródło: Dane MOPS – MPiPS-03 - opracowanie własne DAS

Do świadczeń pieniężnych zalicza się: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe w tym na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną, na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego oraz specjalne zasiłki celowe, pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki, a także świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Z kolei do świadczeń niepieniężnych zalicza się schronienie, posiłek, inną pomoc rzeczową, sprawienie pogrzebu, usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze również dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

a także uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych w ramach pomocy na usamodzielnienie.

Tabela nr 4. **Podstawowe świadczenia przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej w 2013 roku**

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe - ogółem	874	8 223	3 292 936	857	1 248
Składki na Ubezpieczenie. Zdrowotne (przy zas. stałym)	862	8 089	292 483	x	x
Zasiłki okresowe	3 109	21 393	6 363 533	3 018	7 302
Zasiłki celowe i w naturze	4 514	x	3 129 157	4 332	9 807

Źródło: Dane MOPS MPiPS-03 – opracowanie własne DAS

W roku sprawozdawczym przyznano zasiłki stałe dla 874 osób, z których dodatkowo 862 osobom opłacono składki na ubezpieczenie zdrowotne. Pomoc w formie zasiłku okresowego otrzymało 3 109 osób. Zasiłki celowe przyznano 4 514 osobom, w tym zasiłki celowe w zamian za gorący posiłek oraz świadczenie w formie węgla z przywozem dla 232 osób.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Ośrodek realizował we współpracy z innymi jednostkami program rządowy "Pomoc państwa w zakresie dożywiania".

W 2013 roku ogólna kwota na realizację programu wyniosła 3 174 618 zł w tym dofinansowanie z budżetu państwa 1 921 436 zł tj. 60% kosztów. Programem objęto 6 753 osoby. Z pomocy w formie posiłku skorzystały 2 843 osoby, w tym 2 202 osoby to dzieci uczęszczające do przedszkoli i żłobków oraz uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Ogółem na pomoc w formie posiłku wydano kwotę 1 527 650 zł, natomiast na zasiłki celowe w zamian za gorący posiłek przeznaczono 1 581 395 zł. Dodatkowo na podstawie wniosków dyrektorów szkół, posiłek otrzymało 193 dzieci. Za posiłki przyznawane bez decyzji MOPS, zapłacono 55 561 zł.

Tabela nr 5. **Korzystający z pomocy społecznej w formie pracy socjalnej w 2013 roku**

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	7 538	14 869
w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	2 294	3 385

Źródło: Dane MOPS – MPiPS-03 - opracowanie własne DAS

Swoim klientom Ośrodek zapewnia pomoc psychologiczną, prawną oraz pomoc w formie pracy socjalnej. W 2013 roku 2 294 środowiska skorzystały wyłącznie z pomocy w postaci indywidualnie udzielanej pracy socjalnej. Spisano 529 kontraktów socjalnych. Udzielono 396 porad prawnych oraz 1 238 konsultacji i porad psychologiczno - pedagogicznych. Metodyka pracy socjalnej obok pracy z indywidualnym przypadkiem (poradnictwo, mediacje itp.) przewiduje pracę prowadzoną metodą grupową/rodzinną (np. grupy wsparcia, grupy terapeutyczne, samopomocowe) oraz pracę socjalną ze środowiskiem lokalnym (programy aktywności lokalnej). W Ośrodku praca socjalna prowadzona jest również metodą projektu socjalnego. Przykłady działań projektowych zgodnych z założeniami polityki społecznej wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Sosnowca na lata 2011-2020 ujęto w „Przeglądzie wydarzeń 2013” stanowiącym załącznik do sprawozdania.

Pomoc w środowisku realizowana jest przez sześć Zespołów Pomocy Środowiskowej (ZPŚ) obsługujących mieszkańców poszczególnych rejonów Sosnowca.

Mapka nr 1. **Podział Sosnowca wg rejonów obsługiwanych przez Zespoły Pomocy Środowiskowej**

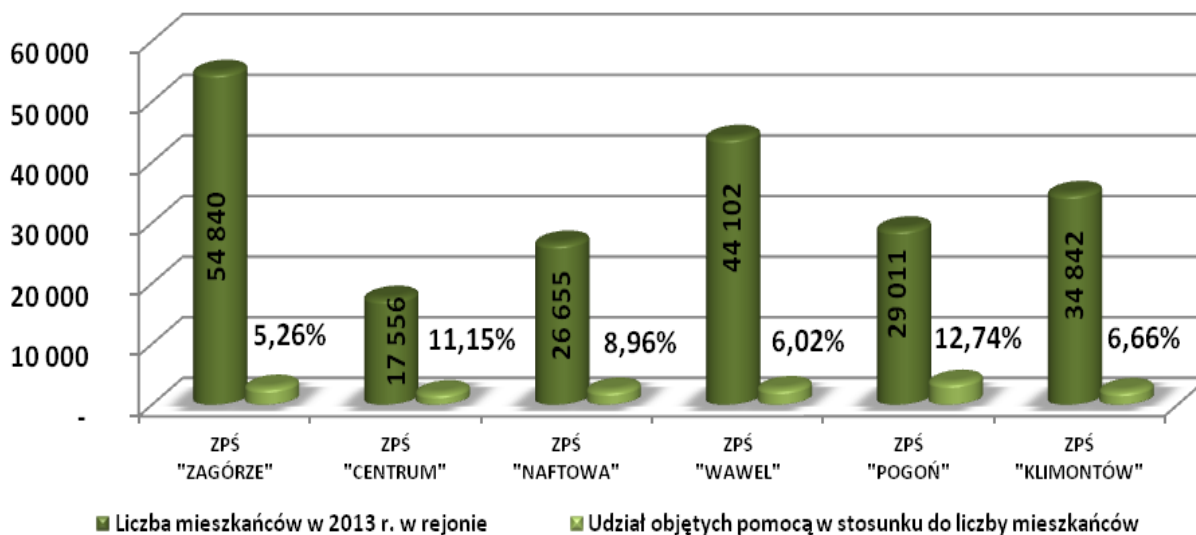
Źródło: Opracowanie własne DAS

Największy terytorialnie obszar Sosnowca obsługuje Zespół „Klimontów”. Środowiska rozmieszczone na dużej powierzchni Sosnowca obsługują również pracownicy Zespołu „Wawel” i Zespołu „Zagórze”.

Z uwagi na różne zagospodarowanie terenów oraz zróżnicowaną zabudowę różna jest także gęstość zaludnienia tych obszarów. Konsekwencją tych różnic jest niejednakowy

czas potrzebny na realizację zadań w terenie (przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, dotarcie do szkoły, poradni zdrowia czy komisariatu). Na obszarze obsługiwanym przez Zespół „Klimontów” jest on dłuższy niż na obszarze najmniejszego pod względem powierzchni Zespołu „Centrum”.

Wykres nr 6. **Korzystający z pomocy społecznej, a liczba mieszkańców* poszczególnych obszarów działań zespołów pomocy środowiskowej w 2013 roku**

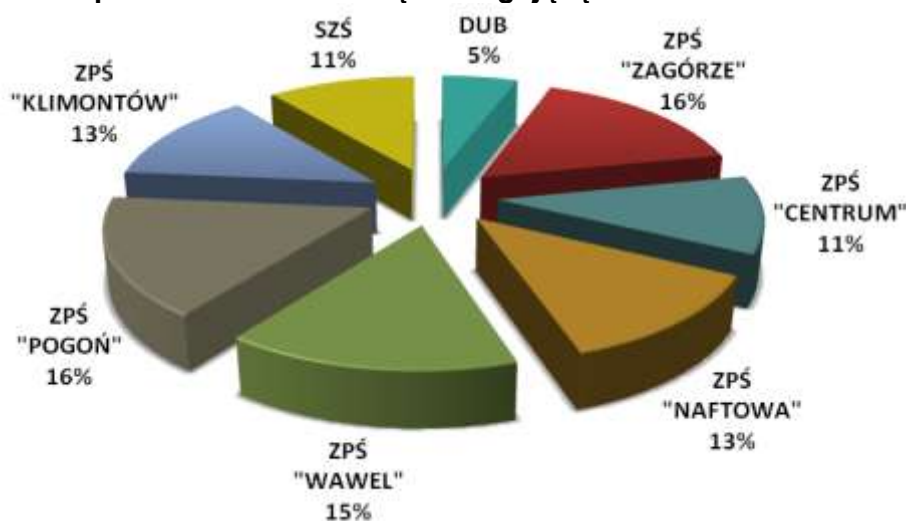
Źródło: Dane WSO UM, MOPS – opracowanie własne DAS

Różnice występują również w liczbie korzystających z pomocy w stosunku do liczby mieszkańców. Największy odsetek, bo prawie 13% mieszkańców rejonu obsługiwanego przez zespół „Pogoń”, korzysta z pomocy. Część tego rejonu obsługują pracownicy Specjalistycznego Zespołu Pomocy Środowiskowej (SZŚ). Ponad 11% ogółu mieszkańców korzysta z pomocy społecznej w najmniejszym obszarowo rejonie obsługiwanym przez ZPŚ „Centrum”. W obszarze pracy pracowników ZPŚ „Naftowa” korzysta prawie 9% mieszkańców, w rejonie ZPŚ „Klimontów” ponad 6,5%, a na terenie pracy pracowników ZPŚ „Wawel” nieznacznie powyżej 6%.

W rejonie ZPŚ „Zagórze” pomimo największej liczby mieszkańców udział korzystających był najmniejszy.

W roku sprawozdawczym najwięcej środowisk skorzystało ze wsparcia w rejonach Zespołu Pomocy Środowiskowej (ZPŚ) „Pogoń” i „Zagórze” - po 16% wszystkich obejmowanych pomocą Ośrodka. Niewiele mniej, bo 15% środowisk korzystających z pomocy otrzymało wsparcie pracowników ZPŚ „Wawel”. ZPŚ „Naftowa”, a także ZPŚ „Klimontów” zabezpieczyły wsparcie dla 13% z ogółu środowisk. ZPŚ „Centrum” oraz Specjalistyczny Zespół Pomocy Środowiskowej obsłużyły po 11% korzystających z pomocy środowisk. Specjalistyczny zespół zabezpiecza pomoc potrzebującym ze środowisk, w których funkcjonują osoby zaburzone psychicznie oraz pomoc dla części mieszkańców Pogoni.

Wykres nr 7. **Udział procentowy środowisk korzystających z pomocy społecznej w 2013 roku z podziałem na komórkę obsługującą**

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Pracownicy Działu ds. Uzależnień i Bezdomności oraz Wybranych Grup Społecznych specjalizujący się w zabezpieczaniu pomocy osobom bezdomnym i uzależnionym swoimi działaniami objęli 5% środowisk wymagających wsparcia Ośrodka.

Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Oferta pomocowa Ośrodka uzupełniana jest działaniami wolontarystycznymi. Wolontariat w MOPS rozpoczął swoje funkcjonowanie projektem „Dzielmy się czasem i swoim sercem” w marcu 2008 roku. Celem projektu było promowanie idei wolontariatu, wzbogacenie oferty pomocowej Ośrodka poprzez zwiększenie dostępności usług świadczonych przez osoby zainteresowane pracą na zasadzie wolontariatu jak również zdobywanie i poszerzanie doświadczeń zawodowych przez wolontariuszy. Projekt umożliwił zaangażowanie dodatkowych osób spośród środowiska lokalnego w działania często dotychczas niedoceniane, czy niedostrzegane, jak wsparcie towarzyszące, rozmowa, spacer, rozwijanie zainteresowań itp. Osoby pracujące w ramach wolontariatu są zatrudnione w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w oparciu o Porozumienie o Wykonywaniu Świadczeń Wolontarystycznych na podstawie Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2010 roku Nr 234, poz. 1 536 wraz z późniejszymi zmianami).

Tabela nr 6. **Ilość czynnych wolontariuszy Ośrodka w latach 2011 – 2013**

Rok	2011	2012	2013
Liczba czynnych wolontariuszy	108	116	58

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

W 2013 roku działalność Ośrodka wspierało 58 wolontariuszy. Liczba wolontariuszy zmniejszyła się w stosunku do lat ubiegłych, gdyż zmieniła się sytuacja życiowa dużej grupy młodzieży współpracującej z sosnowieckim Ośrodkiem. Młodzi ludzie rozpoczynali lub kończyli studia. Powodem zakończenia współpracy było również podjęcie pracy zawodowej. Nadal prawie połowa Wolontariuszy to osoby w przedziale wiekowym od 16 do 25 roku życia, a więc uczniowie gimnazjum, liceum a także studenci.

Działania wolontarystyczne prowadzone są w placówkach pomocy społecznej, a także w miejscu zamieszkania podopiecznych (pomoc indywidualna). Działania podejmowane w miejscu zamieszkania dostosowywane są do indywidualnych potrzeb osób wymagających wsparcia. W ramach pomocy indywidualnej wolontariusze m.in. pomagają osobom starszym i niepełnosprawnym w codziennych czynnościach, wypełniają czas wolny, asystują przy wykonywaniu ćwiczeń rehabilitacyjnych, pomagają w czynnościach pielęgnacyjnych, dotarciu do lekarza. Pracując indywidualnie z dziećmi oraz z rodzinami, w tym z rodzinami wielodzietnymi pomagają m.in. w organizowaniu czasu wolnego, w nauce, w opiece nad dziećmi, w czynnościach rehabilitacyjnych.

Wolontariusze zarówno współuczestniczą w różnego rodzaju projektach o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim oraz organizują i realizują własne projekty.

W 2013 roku Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu objął swoimi działaniami 142 dzieci w ramach projektu „Bliskie spotkania z wiedzą”. W projekcie „Spacerkiem do Europy” wzięło udział 137 seniorów i 27 wolontariuszy. Krótki opis projektów znajduje się w załączniku do sprawozdania.

Wykonywanie zadań publicznych z udziałem wolontariatu, staje się nie tylko coraz bardziej popularne, a wręcz niezbędne. Wynika to m.in. z faktu, że osoby prywatne, dobrowolnie i nieodpłatnie poświęcając swój czas na realizację działań długofalowych, czasochłonnych, wymagających dużego nakładu sił, w rezultacie przyczyniają się do odciążenia finansów sektora publicznego, dodatkowo podnosząc, jakość świadczonych usług. Organy administracji państwowej zmniejszają w ten sposób wydatki na rozwiązywanie podstawowych problemów społecznych.

Większość działań wolontarystycznych wymaga współpracy z organizacjami pozarządowymi, instytucjami, placówkami pomocowymi, uczelniami, szkołami, firmami, stowarzyszeniami, oraz osobami fizycznymi. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji wokół zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia, oraz zdecydowanie podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych warunków integracji jest poczucie wspólnego celu w sensie działań społecznych, oraz scalenie środowiska przy jego realizacji.

Za działania wolontarystyczne Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu otrzymał Certyfikat Organizacji Przyjaznej Wolontariuszom na lata 2012-2013, przyznawany przez Sieć Centrów Wolontariatu w Warszawie w ramach ogólnopolskiego konkursu „Barwy wolontariatu”, oraz certyfikat „Dobry Wolontariat” na okres 23.01.2013 roku - 23.01.2015 roku nadany przez Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” w Warszawie.

1. Aktywizacja społeczna i zawodowa bezrobotnych i niepozostających w zatrudnieniu

Od kilku już lat najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc, są problemy spowodowane bezrobociem. Na koniec grudnia stopa bezrobocia w Sosnowcu osiągnęła wartość - 14,6%. Wśród wszystkich środowisk obejmowanych świadczeniami pomocy społecznej ponad 64% korzystało z powodu bezrobocia.

Klub Integracji Społecznej

Działania na rzecz osób bezrobotnych na podstawie ustawy o zatrudnieniu socjalnym realizuje prowadzony przez Ośrodek Klub Integracji Społecznej. Celem Klubu jest realizowanie działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie. Klub realizuje zadania z zakresu reintegracji poprzez ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, minimalizowanie negatywnych skutków długotrwałego bezrobocia, prowadzenia poradnictwa zawodowego, psychologicznego, organizowania działalności o charakterze terapeutycznym, edukacyjnym oraz kształtowania umiejętności w zakresie komunikacji społecznej i interpersonalnej.

W roku 2013 KIS objął wsparciem 191 osób. Ponadto Klub w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Sosnowcu zgłosił 755 osób bezrobotnych korzystających z pomocy tutejszego Ośrodka i wytypowanych przez pracowników socjalnych do prac społecznie użytecznych. Urząd Pracy skierował 118 osób do wykonywania tych prac.

Tabela nr 7. **Wykaz działań zrealizowanych w Klubie Integracji Społecznej w 2013 roku**

Rodzaj działań	Liczba osób
Warsztaty psychoedukacyjne z Doradcami zawodowymi Młodzieżowego Centrum Kariery- dla dzieci i młodzieży	32
Grupa Wsparcia dla Kobiet	11
Warsztaty psychoedukacyjne- Trening umiejętności społecznych	10
Poradnictwo psychologów	16

Rodzaj działań	Liczba osób
Indywidualne doradztwo zawodowe: sporządzanie dokumentów aplikacyjnych, udzielanie porad	79
Warsztaty edukacyjne- Świadoma mama – bezpieczne dziecko	11
Warsztaty komputerowe z doradztwem zawodowym	35
Warsztaty edukacyjno – zawodowe- Aktywność zawodowa droga do zatrudnienia	5
Rzeczywista liczba uczestników działań	191
Prace społecznie użyteczne	755
Łącznie	946

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Formuła Klubu ma umożliwić wzrost aktywności życiowej, wyzwolenie się z bierności i uzyskanie narzędzi do samodzielnego radzenia sobie z trudnościami, na jakie napotykają osoby długotrwale bezrobotne oraz niepełnosprawne. Aby efektywnie realizować zadania Klubu niezbędne jest podejmowanie współpracy z innymi podmiotami.

Stałym elementem w działalności Klubu jest prowadzenie poradnictwa związanego ze sferą zawodową, pomoc w przygotowaniu profesjonalnych aplikacji zawodowych, nieodpłatny dostęp do sprzętu biurowego, komputera, drukarki i materiałów potrzebnych do samodzielnego przygotowania dokumentów aplikacyjnych, darmowy dostęp do telefonu w celu poszukiwania pracy, udostępnianie informacji o aktualnych ofertach pracy i ofertach edukacyjnych, takich jak: szkolenia, kursy w szkołach dla dorosłych, oraz przygotowywanie kandydatów do rozmów kwalifikacyjnych. W 2013 roku udzielono 131 porad dla 79 osób.

Trafionym działaniem, które cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców Sosnowca było umieszczenie w siedzibie KIS gabloty, w której zamieszczane są aktualne oferty pracy pozyskiwane z Internetu, prasy oraz z firm zajmujących się pośrednictwem pracy.

W 2013 roku na terenie KIS poradnictwo oraz terapie dla osób wymagających wsparcia prowadził wykwalifikowany psycholog-wolontariusz. Poradnictwa psychologicznego udzielał także drugi współpracujący z KIS etatowy psycholog Ośrodka. Psychologowie udzielili 26 porad, z których skorzystało 16 osób.

W Klubie Integracji Społecznej prowadzona jest Grupa Samopomocowa dla 11 kobiet, których motto brzmi - „Żyj wyobraźnią a nie przeszłością”, grupa ta spotyka się nieprzerwanie, co srodę na terenie klubu i każde spotkanie trwa około 2-3 godziny. Grupa na

spotkaniach każdorazowo wybiera swojego lidera, następuje wzajemna wymiana doświadczeń, która jest dla każdego uczestnika grupy źródłem wsparcia emocjonalnego, daje im siłę do przezwyciężania trudności. Uczestnictwo w grupie zmniejsza poczucie osamotnienia, dostarcza użytecznych informacji na temat trudności i uczy sposobów ich przezwyciężania oraz daje możliwość lepszego poznania siebie. Poprawia także samopoczucie, a co za tym idzie także funkcjonowanie w życiu codziennym. W ramach Grupy Wsparcia organizowane są wyjścia do teatru, na basen, uprawianie zdrowego stylu życia poprzez ćwiczenia na powietrzu, organizowanie wspólnych uroczystości, wigilii, andrzejek, balu karnawałowego, prace plastyczne i zręcznościowe.

Realizacja projektu systemowego

Od 2008 roku Ośrodek realizuje projekt systemowy „Moda na sukces – czyli kroki w samodzielność” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekt kierowany jest dla osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, ale również zatrudnionych zagrożonych wykluczeniem społecznym w wieku aktywności zawodowej. Głównym celem projektu było wzmocnienie aktywności i poprawa funkcjonowania klientów pomocy społecznej w sferze życia społecznego i zawodowego. Cele szczegółowe dostosowywane były do indywidualnych potrzeb i dotyczyły m.in. nabycia i rozwijania umiejętności przydatnych w interakcjach społecznych, w szczególności związanych z pełnieniem ról zawodowych (pracowniczych), rodzicielskich, wychowawczych i obywatelskich.

Tabela nr 8. **Koszt projektu w latach 2011-2013**

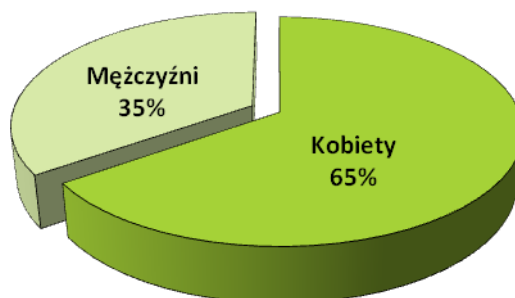
Koszty projektu	2011	2012	2013
Kwota dotacji	1 611 510	1 058 808	1 377 153
Wkład własny gminy	218 002	194 981	187 730
Całkowity koszt projektu	1 829 512	1 253 789	1 564 883

Źródło: Dane MOPS, Opracowanie własne DAS

Całkowity koszt projektu w roku 2013 to 1 564 883 zł, z czego 187 730 zł stanowił wkład własny. Uczestnicy w każdym roku realizacji projektu korzystali z pomocy finansowej w formie zasiłków celowych przeznaczonych w szczególności na sfinansowanie kosztów dojazdów na szkolenia oraz zaspokojenie indywidualnych potrzeb umożliwiających udział w projekcie. Wydatki te stanowiły wkład własny gminy w realizację projektu.

Wyższy procent bezrobocia kobiet sprawił, że ta grupa społeczna dominuje również wśród uczestników projektu. Z roku na rok wzrasta jednak udział mężczyzn w projekcie.

Wykres nr 8. **Płeć beneficjentów projektu w 2013 roku**

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

W roku 2013 działaniami projektowymi objęto 138 osób, natomiast od 2008 roku w projekcie wzięły udział 1 152 osoby.

Tabela nr 9. **Liczba uczestników działań projektowych w latach 2011 - 2013**

Okres programowania	2011	2012	2013
Zajęcia z zakresu reintegracji społecznej, rozwoju osobistego i kompetencji społecznych	46	70	13
Warsztaty aktywizująco-motywuujące dla osób kontynuujących udział w projekcie	14	-	-
Indywidualne doradztwo zawodowe	146	36	61
Kursy zawodowe	51	0	65
Kursy efektywnego uczenia	21	15	28
Kursy prawa jazdy (kat. B)	32	26	34
Szkolenia wyjazdowe z zakresu reintegracji społecznej i doradztwa zawodowego z elementami rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych	35	29	58
Warsztaty wchodzenia w dorosłe życie	9	15	15
Wyjazdowe szkolenie z zakresu komunikacji interpersonalnej dla niepełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych oraz ich opiekunów/rodziców zastępczych	18	14	16
Stacjonarne szkolenie z zakresu komunikacji interpersonalnej dla niepełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych oraz ich opiekunów/rodziców zastępczych	18	12	16
Warsztaty dla rodzin wieloprotblemowych	-	-	21
Treningi dla rodzin wieloprotblemowych	30	-	-
Szkolenie z zakresu gender	125	47	89

Źródło: Dane MOPS - opracowanie własne DAS

W ramach projektu w 2013 roku w rejonie pracy socjalnej Punktu nr 5 (rejon Pogoń) kontynuowano realizację Programu Aktywności Lokalnej. Program stanowiący integralną część projektu pozwolił na wykreowanie warunków sprzyjających rozbudzeniu aktywności społecznej. Różnorodność i wielopłaszczyznowość działań zainicjowała istotne zmiany środowiskowe i otworzyła perspektywę usamodzielnienia dla najsłabszych grup społecznych.

Działania realizowane w ramach PAL w 2013 roku:

- zorganizowanie wizyty studyjnej w Katowicach – Nikiszowcu na temat integracji społeczności lokalnych (z udziałem 20 osób),
- organizacja wyjść integracyjnych do Teatru Zagłębia (dla 16 osób),
- redagowanie i wydawanie lokalnej gazetki „Puls Dzielnicy” - 3 numery o nakładzie 1 000 egzemplarzy każdy,
- organizacja akcji „Wielkie sprzątanie w ramach PAL” (porządkowanie ulic: Lwowskiej, Kasztanowej i Zbaraskiej),
- organizacja imprez środowiskowych o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym i integracyjnym: „Moje bezpieczeństwo w szkole i w domu” (dla 20 dzieci), „Spotkanie ze Świętym Mikołajem” (dla 20 dzieci), Spotkanie opłatkowe dla uczestników PAL oraz mieszkańców (20 osób),
- cykliczne zajęcia profilaktyczno-edukacyjne o tematyce teatralnej (dla 10 dzieci), „Laboratorium talentów” (dla 20 dzieci),
- zajęcia obejmujące obsługę komputera, w tym Internetu oraz przygotowywanie dokumentów aplikacyjnych (w zajęciach uczestniczyło 5 osób),
- organizacja festynu integracyjnego, w którym uczestniczyło ok. 350 osób.

Realizacja projektu będzie kontynuowana do 30 czerwca 2015 zgodnie z wydłużonym terminem współfinansowania projektów systemowych ze środków unijnych.

2. Pomoc kierowana do osób starszych i niepełnosprawnych

Drugą z kolei przyczyną ubiegania się o wsparcie Ośrodka jest niepełnosprawność, a następną długotrwała choroba. Obsługę środowisk niepełnosprawnych oraz pomoc dla seniorów koordynują pracownicy Działu ds. Osób Starszych i Niepełnosprawnych.

Oferta pomocowa kierowana do seniorów i osób niepełnosprawnych obejmuje w szczególności:

- usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania,
- usługi świadczone w ośrodkach wsparcia (dziennych domach pomocy społecznej oraz środowiskowych domach samopomocy),
- pomoc w usamodzielnianiu osób z zaburzeniami psychicznymi – nauka samodzielności w mieszkaniu chronionym,

- dofinansowanie uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- opiekę całodobową w domach pomocy społecznej.

Na wniosek zainteresowanych zgodnie z planem pomocy opracowanym przez pracownika socjalnego, pracownicy działu przygotowują decyzje na usługi, decyzje i skierowania do ośrodków wsparcia lub domów pomocy społecznej. Negocjują z rodziną warunki odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej i przygotowują stosowne umowy.

Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania

Usługi opiekuńcze przysługują osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Są realizowane przez wykonawców wyłonionych w drodze przetargu.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone są przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu, m.in. psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, terapeuty zajęciowego, innych specjalistów w zależności od potrzeb.

W 2013 roku dla 846 osób wykonano łącznie 229 281 godzin usług opiekuńczych. Koszt świadczonych usług wyniósł – 1 759 982 zł, w tym sfinansowany przez Gminę – 1 618 988 zł, oraz z otrzymanej dotacji na usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 140 994 zł.

Usługi świadczone w ośrodkach wsparcia

Usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych mogą być świadczone w ośrodkach wsparcia tj. w dziennych domach pomocy społecznej oraz środowiskowych domach samopomocy.

Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku swoją działalność prowadzi w budynkach mieszczących się przy ulicach:

- Szymanowskiego 5a – 25 miejsc,
- Szybikowej 8 – 35 miejsc,
- Żeromskiego 4b - 40 miejsc.

W ubiegłym roku z usług dziennych domów skorzystały **122** osoby, na podstawie decyzji wydanych przez MOPS.

Dla osób niepełnosprawnych intelektualnie miasto oferuje pomoc w placówce specjalistycznej, jaką jest Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przy ul. Grota Roweckiego. Dom dysponuje 15 miejscami dziennego pobytu oraz dwoma miejscami całodobowymi okresowego pobytu. W 2013 roku z usług Dziennego Domu skorzystały 22 osoby, w tym 4 osoby skorzystały z miejsc noclegowych.

Tabela nr 10. Liczba korzystających w środowiskowych domach samopomocy w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba miejsc	Liczba miejsc całodobowych	Liczba korzystających
ŚDS „Salve” dla osób z zaburzeniami psychicznymi	60	0	72
ŚDS przy ul Grota Roweckiego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	38	3	46
Łącznie	98	3	118

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

W 2013 roku z usług środowiskowych domów samopomocy w Sosnowcu skorzystało 118 osób, w tym 7 osób z pobytu całodobowego.

Pobyt w mieszkaniu chronionym

W Sosnowcu funkcjonuje jedno mieszkanie chronione dla 5 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Mieszkanie mieści się przy ul. Piłsudskiego 24/8, posiada pięć jednoosobowych pokoi. Wszystkie osoby mieszkające przy ul. Piłsudskiego systematycznie korzystają z usług specjalistycznych Środowiskowego Domu Samopomocy „Salve”. Pobyt w mieszkaniu chronionym przyznawany jest w drodze decyzji administracyjnej. W 2013 roku z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało – 5 osób, z których 1 osoba usamodzielniała się.

Dofinansowanie do działalności warsztatów terapii zajęciowej

W Sosnowcu funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej, do których uczęszcza łącznie 86 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności:

- WTZ przy Fundacji im. Brata Alberta z siedzibą przy ul. Mikołajczyka 55. W zajęciach prowadzonych przez WTZ bierze udział 37 osób.
- WTZ przy TPD oddział miejski Sosnowiec z siedzibą przy ul. Jodłowej 1. W zajęciach prowadzonych przez WTZ bierze udział 49 osób.

Działalność WTZ jest współfinansowana w wysokości 90% kosztów uczestnictwa z PFRON, natomiast powiat ponosi 10% kosztów pobytu. Kwota dofinansowania z PFRON wynosi – 1 233 zł na jednego uczestnika miesięcznie, natomiast ze środków powiatu – 137 zł na jednego uczestnika miesięcznie.

W 2013 roku na działalność warsztatów terapii zajęciowej w Sosnowcu przekazano kwotę w wysokości – 1 413 840 zł w tym 141 384 zł ze środków powiatu.

Ponadto mieszkańcy Sosnowca korzystają z usług warsztatów terapii zajęciowej w miastach ościennych (Dąbrowa Górnicza, Katowice, Będzin, Chorzów), gmina pokrywa 10% kosztów pobytu tych osób, zgodnie z zawartymi porozumieniami. W 2013 roku z zajęć WTZ poza terenem miasta skorzystało 15 osób.

Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych osobom niepełnosprawnym

Osoby niepełnosprawne mogą skorzystać z dofinansowania do turnusu rehabilitacyjnego ze środków PFRON. O dofinansowanie ubiegało się 748 osób, w tym 198 opiekunów. Z uwagi na ograniczone środki PFRON dofinansowaniem objęto jedynie dzieci i młodzież niepełnosprawną (31 osób) oraz osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności (80 osób), pod warunkiem, że nie korzystały z dofinansowania w poprzednim roku. Wszystkie pozostałe osoby otrzymały odmowę przyznania dofinansowania. W 2013 roku dofinansowanie otrzymały łącznie 182 osoby, w tym 71 opiekunów.

Pobyt w domach pomocy społecznej

W Sosnowcu funkcjonują 2 domy pomocy przeznaczone dla osób w podeszłym wieku, łącznie dla 150 osób.

Tabela nr 11. Koszty utrzymania w sosnowieckich domach pomocy społecznej w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba miejsc	Średni miesięczny koszt utrzymania w zł
DPS nr 1 ul. Andersa 81 b	70	3 692,67
DPS nr 2 ul. Jagiellońska 2	80	3 586,42

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Miasto nie posiada domów pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie oraz niepełnosprawnych fizycznie, dlatego osoby z tymi schorzeniami umieszczane są w domach pomocy społecznej poza terenem gminy.

Obecnie w sosnowieckich domach pomocy społecznej wszystkie **150** miejsc jest wykorzystanych a poza terenem gminy według stanu na dzień 31.12.2013 roku przebywało **199** osób. Najliczniejszą grupą osób umieszczonych w domach pomocy społecznej poza terenem Sosnowca są osoby przewlekle psychicznie chore (70 osób) i osoby przewlekle somatycznie chore (61 osób).

W 2013 roku skompletowano 160 wniosków o pomoc w formie umieszczenia w domach pomocy społecznej. Na umieszczenie w domach pomocy społecznej, według stanu na koniec 2013 roku, nadal 167 osób oczekiwało, w tym 101 osób na umieszczenie w sosnowieckich domach. W ciągu całego roku w domach pomocy społecznej umieszczono 92 osoby, z których 41 trafiło do domów w Sosnowcu.

Tabela nr 12. **Liczba osób umieszczonych oraz ubiegających się o umieszczenia w domach pomocy społecznej w latach 2011 - 2013**

Wyszczególnienie		2011	2012	2013
Ilość skompletowanych wniosków		102	125	160
Ilość umieszczonych osób		59	70	92
w tym:	na terenie miasta	27	37	41
	poza miastem	32	33	51
Ilość osób oczekujących na umieszczenie		146	165	167
w tym:	na terenie miasta	72	80	101
	poza miastem	74	85	66

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

W 2013 roku gmina poniosła odpłatność w wysokości - 4 773 939 zł za 230 osoby, które w ciągu roku przebywały w domach pomocy poza terenem miasta.

3. Pomoc dla osób bezdomnych i uzależnionych

Pomoc dla osób uzależnionych i bezdomnych w Ośrodku koordynuje Dział ds. Uzależnień i Bezdomności oraz Wybranych Grup Społecznych.

W 2013 roku pracownicy działu przeprowadzili 821 wywiadów na podstawie, których przyznawano różnego rodzaju świadczenia dla osób bezdomnych, czy uzależnionych.

W 2013 roku z pomocy skorzystały ogółem 473 osoby bezdomne, z tego 404 osoby korzystały z różnego rodzaju świadczeń, a wśród tej grupy 120 osób niepełnosprawnych korzystało z pomocy w formie zasiłków stałych.

Na terenie Sosnowca osoby bezdomne mogą skorzystać ze schronienia w Ośrodku Opiekuńczym dla Bezdomnych przy ul. Piotrkowskiej 19 oraz w Noclegowni prowadzonej przez Caritas przy ul. Kaliskiej 25. W Ośrodku Opiekuńczym dla Bezdomnych schronienie znalazły 162 osoby, w tym 46 kobiet i 8 dzieci. Wśród korzystających ze schronienia w Ośrodku 26 osób wymagało dodatkowo zabezpieczenia pomocy w formie usług opiekuńczych. Ze schronienia w Noclegowni Caritas w 2013 roku skorzystało 75 mężczyzn. Poza terenem miasta ze schronienia korzystało 28 osób bezdomnych, dla których ostatnim miejscem zameldowania na pobyt stały była gmina Sosnowiec. Na okres zimy tj. od 1 listopada do 31 marca w Sosnowcu uruchamiana jest Ogrzewalnia przeznaczona dla osób bezdomnych, mieszcząca się przy ul. Piotrkowskiej 23. Z Ogrzewalni mogą korzystać osoby z terenu miasta Sosnowca, które zgłoszą się same lub zostaną przywiezione przez Policję,

Straż Miejską lub Pogotowie. W 2013 roku ze schronienia w Ogrzewalni skorzystały 202 osoby bezdomne.

Tabela nr 13. **Liczba bezdomnych korzystających ze schronienia na terenie Sosnowca w 2013 roku**

Wyszczególnienie	Liczba osób
Ośrodek Opiekuńczy dla bezdomnych	162
Noclegownia "Caritas"	75
Ogrzewalnia	202

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Przy ul. Piotrkowskiej 17 funkcjonuje Łaźnia. W 2013 roku z 1 567 kąpeli skorzystało 178 osób, w tym 22 kobiety. Pracownicy działu zabezpieczali kąpiel w Łażni m.in. dla 10 osób bezdomnych z izb przyjęć.

Pracownicy wspólnie z pracownikami Punktów Terenowych, Straży Miejskiej, Policji; prowadzą lustracje pomieszczeń niemieszkalnych, kanałów, ogródków działkowych, dworców PKP itp.; motywują osoby bezdomne do zmiany stylu życia, udzielają informacji o formach i zasadach korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, osoby bezdomne uzależnione głównie od alkoholu motywują do podjęcia leczenia.

W wyniku podjętych działań 15 osób (wcześniej niekorzystających ze schronienia) udało się do Ogrzewalni, 4 podjęły leczenie uzależnień, 13 osób wróciło do ościennych miast, z którymi były wcześniej związane.

W 2013 roku pracownicy socjalni Działu przeprowadzili 638 kontroli miejsc pobytu i potencjalnego pobytu osób bezdomnych, podjęli 105 interwencji z pracownikami Straży Miejskiej i lustracji koczowisk z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji.

Tabela nr 14. **Lustracje koczowisk osób bezdomnych realizowane przez MOPS i Straż Miejską w latach 2011-2013**

Lp.	Rok	Liczba kontroli przeprowadzonych przez MOPS ze Strażą Miejską
1.	2011	136
2.	2012	119
3.	2013	105

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Pracownicy działu realizowali również pomoc dla cudzoziemców z obszaru UE (Bułgaria) i cudzoziemców ze statusem pobytu tolerowanego (narodowości ormiańskiej). Rodziny korzystały na podstawie obowiązujących zapisów prawa z pomocy finansowej oraz wielu form pracy socjalnej. Praca socjalna dotyczyła min.: kontaktów z Wydziałem Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Wydziałem Ewidencji Mieszkańców Urzędu Miejskiego w Sosnowcu; PUP, PKPS, Caritas, indywidualnymi darczyńcami.

W 2013 roku pracownicy przyjęli łącznie 137 różnych zgłoszeń ze szpitali, dotyczących m.in. ustalenia uprawnień do świadczeń zdrowotnych, zabezpieczenia schronienia, usług w miejscu pobytu lub miejscu zamieszkania, zabezpieczenia odzieży i obuwia. W szpitalach pracownicy działu przeprowadzili 111 wywiadów w sprawie wydania decyzji przyznającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w tym 54 z osobami z terenu Sosnowca, 57 spoza gminy. Ponadto przeprowadzili 4 wywiady z pacjentami wymagającymi umieszczenia w DPS, 15 wywiadów w sprawie przyznania świadczeń z pomocy społecznej. Dodatkowo ustalano w PUP, ZUS i DŚR kwestię ubezpieczeń zdrowotnych dla 28 osób niewymagających wydania decyzji w sprawie świadczeń opieki zdrowotnej. Pacjentom wymagających takiej pomocy zabezpieczono schronienie w placówkach dla bezdomnych. Do zadań pracowników należało ustalenie gminy właściwej dla udzielania pomocy. W jednym przypadku przetransportowali osobę bezdomną po zakończonym leczeniu w szpitalu do gminy właściwej. W kilku przypadkach potwierdzali tożsamość bezdomnych pacjentów.

W 2013 roku w Areszcie Śledczym w Sosnowcu pracownicy socjalni przeprowadzili 29 różnych wywiadów z osadzonymi (głównie w sprawie zaliczek alimentacyjnych, nienależnie pobranych świadczeń, uchylenia decyzji przyznających zasiłki stałe i okresowe).

Po opuszczeniu zakładów penitencjarnych z różnych form pomocy skorzystało 19 osób, w tym 13 osób ze schronienia.

W 2013 roku w przygotowano dokumentację do sprawienia 19 pogrzebów oraz 1 dochowanie szczątków ludzkich - na które zostały wystawione zlecenia. W 10 innych przypadkach przygotowywano niezbędną dokumentację, zmotywowano rodzinę do zorganizowania pogrzebów.

W 2013 roku usamodzielniało się 14 osób i rodzin bezdomnych objętych schronieniem, z tego 8 wyprowadziło się do mieszkań z zasobów miasta, a 6 osób we własnym zakresie wynajęło mieszkania. Ponadto 9 osób bezdomnych zostało uprawnionych do najmu lokali mieszkalnych z zasobów miasta, oczekując na konkretny lokal.

III. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

1. Wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu.

Zadania gminy w zakresie wspierania rodzin naturalnych w prawidłowym funkcjonowaniu oraz zadanie powiatu dotyczące zapewnienia dziecku zastępczej opieki instytucjonalnej realizuje Zespół ds. Asysty Rodzinnej i Pomocy Instytucjonalnej. Skład Zespołu w 2013 roku stanowiło: 7 asystentów rodziny, pedagog, pracownik socjalny, instruktor ds. kulturalno-oświatowych.

Zadaniem Zespołu ds. Asysty Rodzinnej i Pomocy Instytucjonalnej jest organizowanie wsparcia dla rodziny zagrożonej potencjalnie umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej i pomoc rodzinie w odzyskaniu zdolności prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych tak, aby dziecko mogło powrócić ze środowiska zastępczego do naturalnego.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc taka odbywa się przez pracę z rodziną i pomoc w opiece i wychowaniu.

Działania te mogą być realizowane m.in. przez przydzielenie rodzinie asystenta, udzielanie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych, organizowanie grup wsparcia lub grup samopomocowych, rodziny wspierające, placówki wsparcia dziennego.

W 2013 roku wsparciem asystentów objętych było 178 rodzin z 423 dziećmi, w tym 28 rodzin z 73 dziećmi w ramach projektu „Moda na sukces, czyli kroki w samodzielność”. Ze wszystkimi rodzinami zostały sporządzone indywidualne plany pracy, poprzedzone rozszerzoną diagnozą. Asystenturą objęte zostały rodziny typowane przez pracowników socjalnych, w tym również we współpracy z kuratorami rodzinnymi, a dwie rodziny zostały zobowiązane do współpracy z asystentem na mocy postanowienia sądu.

W zakresie realizacji planów pracy i w zależności od indywidualnych potrzeb rodzin asystenci:

- współpracowali z pracownikami socjalnymi – 178 rodzin,
- współpracowali z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i kuratorem rodzinnym 87 rodzin,
- współpracowali z grupą roboczą ds. przeciwdziałania pomocy - 12 rodzin,
- współpracowali z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz z Centrum Leczenia Uzależnień - 21 rodziny,
- udzielali pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, uczyli ekonomicznego dysponowania budżetem domowym, informowali, pomagali i dopilnowywali uzyskania

przysługujących rodzinom świadczeń, uświadamiali rodzinom hierarchię potrzeb bytowych i wydatków na ich zaspokojenie - 178 rodzin,

- motywowali członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych - 157 osób,
- udzielali pomocy w poszukiwaniu pracy zarobkowej - 140 osób przy stałym wsparciu asystenta podjęło współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy,
- udzielali pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym uczyli prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, wypełniania codziennych obowiązków związanych z prowadzeniem domu, utrzymywaniem czystości, podziału obowiązków domowych pomiędzy różnych członków rodziny – 178 rodzin,
- udzielali pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi – 163 rodzin,
- udzielali wsparcia w zakresie potrzeb zdrowotnych dzieci poprzez osobisty kontakt z placówkami służby zdrowia - 43 rodzin,
- udzielali wsparcia dzieciom - 42 dzieci rozpoczęło zajęcia psychoedukacyjne prowadzone w poradniach pedagogiczno-psychologicznych oraz zajęcia prowadzone przez pedagoga MOPS,
- motywowali rodziców do utworzenia i udziału w zajęciach grupy wsparcia lub grupy edukacyjno-wspierającej - 73 osoby,
- współpracowali ze szkołami i przedszkolami - 156 rodzin,
- dokonali okresowej oceny sytuacji każdej rodziny, której okres współpracy z asystentem wyniósł minimum 6 miesięcy (za okres od 01/2013 do 12/2013 sporządzono 174 ocen rodzin),
- sporządzali opinie o rodzinie na wniosek sądu - 12 opinii.

Z pomocy i konsultacji pedagogicznych skorzystały 32 rodziny. Łącznie przeprowadzono 334 konsultacje z rodzicami i opiekunami prawnymi dziecka. Stałą opieką pedagogiczną objętych zostało 37 dzieci. Z dziećmi przeprowadzono 325 indywidualnych zajęć wyrównawczych oraz usprawniających aparat mowy.

Asystenci wraz z pedagogiem zorganizowali grupę wsparcia i grupę edukacyjno-wspierającą – łącznie w spotkaniach uczestniczyło 20 osób. W okresie od marca 2013 do końca 2013 roku odbyło się 19 spotkań.

W projektach socjalnych realizowanych przez Zespół ds. Asysty Rodzinnej i Pomocy Instytucjonalnej na rzecz dziecka i rodzin uczestniczyło łącznie około 300 osób.

Realizowane projekty umożliwiły m.in. wsparcie rodzin w zakresie zaspokojenia potrzeb socjalno - bytowych. 60 rodzin otrzymało odzież, zabawki, artykuły dla dzieci oraz sprzęt gospodarstwa domowego pozyskane z fundacji norweskiej. Projekty umożliwiły także dzieciom organizację czasu wolnego zapewniając im jednocześnie poczucie bezpieczeństwa

i właściwe warunki do odpoczynku. Informacje o projektach zawarte zostały również w „Przeglądzie wydarzeń 2013”.

2. Instytucjonalna Piecza Zastępcza

W przypadku braku współpracy ze strony rodziców, braku ich zgody i aktywności oraz stwierdzanych istotnych zaniedbań i nieprawidłowości w opiece i wychowaniu dzieci, koniecznym staje się odizolowanie dziecka od dotychczasowego środowiska wychowawczego poprzez umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W 2013 roku do placówek sosnowieckich skierowano 89 dzieci, w tym 80 z Sosnowca. Do placówek na terenie innych powiatów skierowano 3 dzieci. Łącznie poza Sosnowcem w 2013 roku przebywało 27 dzieci z naszego miasta a roczny koszt ich utrzymania wyniósł 900 447,99 zł.

Organizowanie opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest zadaniem własnym powiatu finansowanym ze środków gminy i powiatu.

3. Rodzinna piecza zastępcza

W 2013 roku rodzinną opieką zastępczą w naszym mieście objętych było łącznie 465 dzieci, które przebywały w 374 rodzinach zastępczych.

Tabela nr 15. Liczba dzieci objętych w 2013 roku rodzinną pieczą zastępczą

Rodzaj danych	2013
Rodziny zastępcze ogółem	374
Dzieci w rodzinach zastępczych	465
Spokrewnione rodziny zastępcze	288
Dzieci w rodzinach spokrewnionych	335
Niezawodowe rodziny zastępcze	77
Dzieci w rodzinach niezawodowych	100
Zawodowe rodziny zastępcze	9
Dzieci w rodzinach zawodowych	30

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DAS

Organizowanie dziecku opieki w rodzinach zastępczych należy do zadań własnych powiatu przy współfinansowaniu ze środków gminy. Zadania te realizuje Zespół ds. Pieczy Zastępczej poprzez m. in. pozyskiwanie nowych niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, szkolenia kandydatów, kwalifikowania ich do funkcji rodzin zastępczych a następnie zapewnienie pomocy i wsparcia w sprawowaniu pieczy zastępczej oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci i rodzin zastępczych. Skład Zespołu w 2013 roku stanowiło 7 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 2 pedagogów oraz 2 psychologów.

W 2013 roku wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej objętych było 210 spośród 374 funkcjonujących rodzin zastępczych.

W zakresie promocji rodzicielstwa zastępczego i pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze m.in.:

- nagrano materiał radiowy i reportaż telewizyjny poruszający problematykę dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej i promujący rodzicielstwo zastępcze,
- zorganizowano spotkania w Bibliotece Miejskiej w dzielnicy Śródula, Centrum Pediatrii, Szkole Podstawowej nr 23,
- przeprowadzono akcję promocyjną na tzw. "Patelni",
- zorganizowano spotkanie promocyjno - integracyjne rodzin zastępczych z władzami miasta w Zamku Sieleckim,
- opracowano i wydrukowano materiały promocyjne,
- utworzono stronę internetową rodzicielstwa zastępczego "Rodziniec".

W zakresie naboru, kwalifikacji i szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej:

- pozyskano 36 osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej,
- przeprowadzono 2 cykle szkolenia na rodziny zastępcze niezawodowe (szkolenie ukończyły 32 osoby - 18 rodzin).

W zakresie tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych podpisano umowy z 4 nowymi rodzinami zastępczymi zawodowymi oraz z 1 rodziną zawodową spoza Sosnowca.

Rodzinom zastępczym i dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy udzielano systematycznej i kompleksowej pomocy i wsparcia w tym m.in.:

- udzielono konsultacji i poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego dla 113 rodzin,

- zorganizowano szkolenia warsztatowe dla 22 osób w celu podnoszenia kompetencji wychowawczo-opiekuńczych opiekunów zastępczych,
- kontynuowano spotkania grupy wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych i spokrewnionych,
- zorganizowano grupę samopomocową,
- zrealizowano 11 projektów socjalnych dla rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych,
- udzielano pomocy w utrzymywaniu kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (w lokalu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej odbyły się 143 spotkania) w tym monitorowane przez psychologa,
- udzielano pomocy w przygotowaniu rodzin i dzieci do procesu adopcyjnego oraz powrotu dziecka do rodziców biologicznych; 11 dzieci zostało adoptowanych, 12 dzieci powróciło do rodziców,
- uściślono współpracę z Sądem Rodzinnym,
- udzielano wsparcia pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej.

Od chwili wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. od 2012 roku systematycznie wzrasta liczba rodzin zastępczych zawodowych. W poprzednich latach na terenie Sosnowca funkcjonowały 2 rodziny zastępcze zawodowe, pod koniec 2013 było już ich 9, w tym 3 pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. Łączna kwota przeznaczona na wynagrodzenia dla rodzin zawodowych w 2013 roku wyniosła 263 092 zł.

Rodzinom zastępczym mieszkającym w Sosnowcu wypłacono świadczenia na ogólną kwotę 3 767 601 zł, w tym:

- świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej – 3 621 368 zł,
- pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny zastępczej – 82 500 zł,
- dofinansowanie do wypoczynku dziecka – 50 050 zł,
- świadczenie na pokrycie kosztów remontu i dofinansowanie do opłat mieszkaniowych dla rodzin zawodowych – 13 683 zł.

W rodzinach zastępczych na terenach innych powiatów w 2013 roku przebywało łącznie 95 dzieci pochodzących z Sosnowca a ich koszt utrzymania wyniósł łącznie 906 583 zł.

Zgodnie z założeniami „Programu Rozwoju Rodzinnej Pieczy Zastępczej w mieście Sosnowiec na lata 2013-2015” przyjętego Uchwałą Nr 596/XXXIV/2013 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 28 lutego 2013 roku, w ubiegłym roku rozpoczęto rozwijać nowe formy

wsparcia finansowego dla rodzin zastępczych. Dla 143 dzieci przyznano dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania, dla 8 rodzin zastępczych zawodowych przyznano środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego a dla 3 najdłużej funkcjonujących świadczenia na pokrycie kosztów związanych z remontem.

Świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Procesem usamodzielnienia w 2013 roku objętych było łącznie 119 wychowanków pieczy zastępczej, w tym 79 wychowanków rodzin zastępczych, 14 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, którym świadczenia wypłacał MOPS oraz 26 wychowanków sosnowieckich zespołów opiekuńczo-wychowawczych, którym świadczenia wypłacało Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze Pomocy Dziecku i Rodzinie.

Pełnoletni wychowankowie obejmowani byli kompleksową pomocą w procesie usamodzielnienia. W ramach tych działań wychowankowie korzystali z:

- pomocy na kontynuowanie nauki - 105 osób,
- jednorazowej pomocy na zagospodarowanie - 35 osób,
- jednorazowej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie - 22 osoby,
- pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym - 19 osób.

Do takich samych form pomocy uprawnieni są także wychowankowie opuszczający inne niż opiekuńcze placówki i ośrodki np.: dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalne ośrodki wychowawcze i szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i wychowawcze.

Procesem usamodzielnienia w 2013 roku objętych było łącznie 28 wychowanków takich instytucji. Wychowankowie skorzystali z:

- pomocy na kontynuowanie nauki – 27 osób,
- pomocy na usamodzielnienie – 2 osoby,
- pomocy rzeczowej na zagospodarowanie – 13 osób.

Łączna kwota świadczeń wypłaconych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej i pozostałych ośrodków wyniosła 603 539 zł, w tym 453 722 zł dla wychowanków rodzin zastępczych.

4. Młodzież w projekcie systemowym

Do udziału w projekcie systemowym „Moda na sukces, czyli kroki w samodzielność” realizowanym przez MOPS a współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego zostało wybranych 25 wychowanków rodzin zastępczych i placówek. Młodzież w wieku od 18 do 25 roku życia uczestniczyła w kursach prawa jazdy, efektywnego uczenia

się, warsztatach związanych z nabywaniem umiejętności wchodzenia w dorosłe życie. Młodzież między 15 a 18 rokiem życia wraz z opiekunami korzystała z warsztatów z zakresu komunikacji interpersonalnej, zarówno stacjonarnych, jak i wyjazdowych, których celem była poprawa wzajemnych relacji między wychowankami i rodzicami zastępczymi. Wszyscy uczestnicy korzystali też z doradztwa zawodowego, a znajdujący się w trudnej sytuacji finansowej z dodatkowej pomocy pieniężnej. Pracownicy Działu ds. Rodzin podejmowali działania związane z poradnictwem, motywowaniem, informowaniem, a także z procedurami kontraktu socjalnego.

5. Pozyskiwanie środków finansowych

W 2013 roku pozyskano dotację w ramach „Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej” na rok 2013 w łącznej kwocie 246 614 zł, w tym:

1. dofinansowanie do zatrudnienia asystentów - 144 020 zł,
2. dofinansowanie wynagrodzenia koordynatorów - 69 787 zł,
3. dofinansowanie wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych- 32 807 zł.

IV. Pomoc realizowana na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania nałożone ustawą o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym z funduszy publicznych, mającym na celu umożliwienie osobom o niskich dochodach pokrycie części kosztów utrzymania mieszkania. Taka forma pomocy dla osób, które przy wykorzystaniu własnych możliwości finansowych nie są w stanie pokryć obciążających ich kosztów związanych z zajmowaniem lokalu mieszkalnego, została wprowadzona Ustawą z dnia 2 lipca 1994 roku o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych. Obecnie zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych reguluje Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 966).

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą osoba ubiegająca się o dodatek mieszkaniowy musi spełniać ściśle określone przesłanki, do których zaliczamy między innymi posiadanie tytułu prawnego do zajmowanego lokalu mieszkalnego o określonej powierzchni normatywnej, w zależności od liczby członków gospodarstwa domowego i osiągnięcie odpowiedniego dochodu.

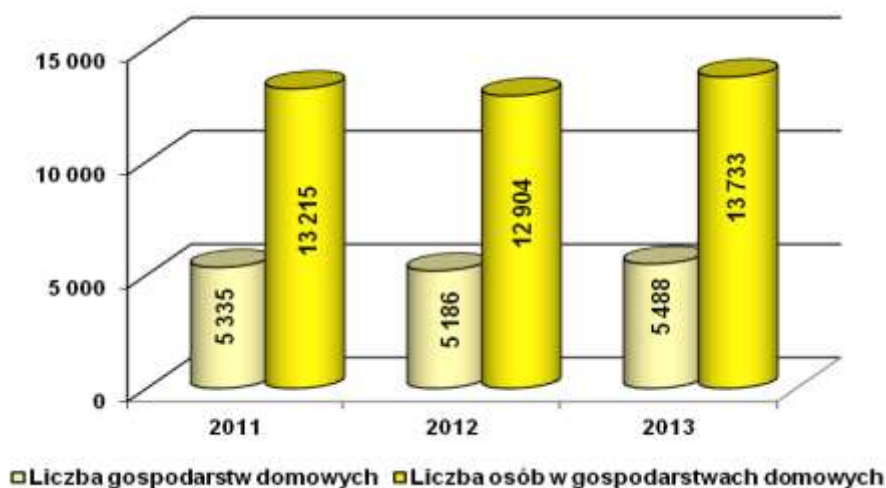
Od 1 stycznia 2004 roku wypłata dodatków mieszkaniowych w całości finansowana jest z budżetu gminy na terenie, której położony jest lokal. Świadczenie przyznawane jest zawsze na okres sześciu miesięcy. Jego wysokość zależy od różnicy wysokości wydatków ponoszonych na utrzymanie mieszkania oraz od ustawowo ustalonej wysokości tych wydatków.

Gmina może uchwałą obniżyć lub podwyższyć 70% wskaźnik w granicach 20 punktów procentowych. Oznacza to, że maksymalna wysokość wypłacanych dodatków mieszkaniowych może kształtować się w przedziale od 50% do 90% wydatków czynszowych. W Sosnowcu zgodnie z uchwałą Rady Miasta od grudnia 2013 roku przyznawane są dodatki mieszkaniowe, które wraz z ryczałtem nie przekraczają 60% faktycznie poniesionych wydatków przypadających na utrzymanie lokalu lub na normatywną powierzchnię zajmowanego lokalu mieszkalnego.

W 2013 roku z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego skorzystało 5 488 gospodarstw domowych.

Wykres nr 9. **Liczba gospodarstw domowych korzystających dodatku mieszkaniowego w latach 2011 – 2013**

Źródło: Dane DDM – opracowanie własne DAS

W porównaniu do roku 2012 liczba gospodarstw domowych otrzymujących dodatek wzrosła o 302 gospodarstwa, przyczyną takiego stanu był m.in.: wzrost bezrobocia i zubożenie rodzin, ale także przypadki przywrócenia wnioskodawcy utraconego tytułu prawnego do zajmowanego lokalu.

Dzięki możliwości przeprowadzania wywiadów środowiskowych zwiększyły się szanse eliminowania przypadków pobierania świadczenia przez osoby nieuprawnione. W 2013 roku przeprowadzono 539 wywiadów weryfikujących stan majątkowy wnioskodawców oraz faktyczną liczbę wspólnie zamieszkujących członków gospodarstwa domowego. W 42 przypadkach odmówiono przyznania dodatku mieszkaniowego z tytułu: rażącej dysproporcji pomiędzy dochodem deklarowanym na wniosku a faktycznym stanem majątkowym, odmowy złożenia oświadczenia o stanie majątkowym oraz gdy faktyczna liczba osób stale zamieszkujących i gospodarujących z wnioskodawcą była mniejsza niż wykazana w deklaracji.

Ośrodek w 2013 roku na pomoc w formie dofinansowania do czynszu wydał łącznie 12 537 438 zł. Wypłacono 51 520 świadczeń, a średnia kwota dodatku osiągnęła wartość 243,35 zł.

Tabela nr 16. Liczba i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011 - 2013

Rok	Kwota wypłaconych dodatków w zł	Liczba wypłaconych dodatków	Średni dodatek w zł
2011	10 233 631	49 600	206,32
2012	10 729 360	47 968	223,68
2013	12 537 438	51 520	243,35

Źródło: Dane DDM – opracowanie własne DAS

Średnia wartość świadczenia z roku na rok rośnie. W porównaniu z rokiem poprzednim średnia wysokość dodatku zwiększyła się o 19,67 zł. Taka sytuacja spowodowana jest wzrostem stawki czynszu obowiązującej w gminie, podwyższeniem świadczeń zaliczanych w poczet wydatków czynszowych, a także podwyżką opłat za odpady komunalne, co wiąże się również ze wzrostem kwoty wypłaconego dodatku. Zwiększyła się również liczba osób zajmujących lokale mieszkalne nie będące w zasobach gminy, otrzymujących dodatki mieszkaniowe do wysokości stawek obowiązujących w gminie. Wzrosła również liczba wypłacanych dodatków powiększonych o ryczałt z uwagi na zajmowanie lokali o niskim standardzie (brak c.o., gazu p., c.g.w.) wchodzące w zasób gminy oraz poza gminą.

Dodatek jest wypłacany na konto administratora domu, w którym mieszka wnioskodawca. Najwięcej środków pieniężnych z tytułu dodatków mieszkaniowych przekazuje się dla najemców lokali mieszkalnych tworzących mieszkaniowy zasób gminy.

Tabela nr 17. Kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011 – 2013

Rok	Ogółem	Komunalne	Spółdzielcze	Inne*
2011	10 233 631	4 047 689	3 137 433	3 048 510
2012	10 729 360	4 188 686	3 210 985	3 329 689
2013	12 537 438	4 883 916	3 622 125	4 031 397

* inne zasoby np. prywatne, dawne zakładowe oraz wykupione na własność (wspólnoty mieszkaniowe)

Źródło: Dane DDM – opracowanie własne DAS

W 2013 roku dla tej grupy najemców przekazano 39% wszystkich środków wydanych na dodatki mieszkaniowe. Pozostałe środki trafiły do zasobów prywatnych, dawnych zakładowych, wykupionych na własność (wspólnoty mieszkaniowe) a także do spółdzielni mieszkaniowych.

V. Pomoc realizowana na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

W roku 2013 Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu realizował zadania wynikające z przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. z 2013 roku Dz.U. Nr 0, poz. 1456) oraz ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jedn. z 2012 roku Dz. U. Nr 0 poz. 1228). Realizowane w tym roku zadania można zatem podzielić na trzy grupy: świadczenia rodzinne (w tym świadczenia opiekuńcze), świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

1. Świadczenia rodzinne

W ramach świadczeń rodzinnych wyodrębnić można następujące rodzaje świadczeń: zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka i tzw. świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne). Od 1 stycznia 2013 roku wprowadzono ponadto nowe świadczenie opiekuńcze – specjalny zasiłek opiekuńczy.

Zasiłek rodzinny – przysługuje na dziecko do ukończenia 18 roku życia, lub w przypadku kontynuowania nauki w szkole do 21 roku życia (w przypadku dziecka niepełnosprawnego do 24 roku życia). Świadczenie uzależnione jest od sytuacji materialnej rodziny i przysługuje w przypadku dochodu poniżej 539 zł na osobę w rodzinie (w przypadku rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym - 623 zł).

Wysokość zasiłku rodzinnego uzależniona jest od wieku dziecka i w 2013 roku wynosiła:

- na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia - 77 zł,
- dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia - 106 zł,
- na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia (jeśli jest uprawnione do zasiłku rodzinnego powyżej 18 roku życia) - 115 zł.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki, których przyznanie uwarunkowane jest posiadaniem prawa do zasiłku rodzinnego. Ponadto, do każdego z dodatków wymagane jest spełnienie dodatkowych kryteriów związanych z tytułem przyznania dodatku. Jednocześnie można pobierać kilka rodzajów dodatków. Dodatki do zasiłku rodzinnego to:

- Dodatek z tytułu urodzenia dziecka – jednorazowo 1 000 zł,
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400 zł miesięcznie,
- Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 80 zł miesięcznie,

- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 60 zł lub 80 zł miesięcznie w zależności od wieku dziecka,
- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – jednorazowo 100 zł,
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:
  - na zamieszkanie - 90 zł miesięcznie,
  - na dojazd do szkoły – 50 zł miesięcznie,
- Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka – od 170 zł do 500 zł miesięcznie (w przypadku posiadania dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością).

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – świadczenie przyznawane w wysokości 1 000 zł na każde urodzone dziecko. Od 1 stycznia 2013 roku świadczenie uzależnione jest od dochodu rodziny – przysługuje przy dochodzie do 1 922 zł na osobę w rodzinie.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia więcej niż dwoje dzieci podczas jednego porodu – świadczenie ustalone przez Gminę Sosnowiec. Zgodnie z Uchwałą Nr 677/XXXVIII/2013 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 23 maja 2013 wysokość zapomogi wynosi 5 000 zł na każde dziecko. Zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód, jeżeli zamieszkują na terenie Miasta Sosnowca, co najmniej rok przed urodzeniem dzieci. Przyznanie zapomogi poprzedzone jest wizytą pracownika socjalnego w środowisku osoby uprawnionej. Wniosek o przyznanie zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od urodzenia się dzieci. W roku 2013 świadczenie wypłacono dwóm rodzinom - siedem świadczeń - na łączną kwotę 35 000 zł.

Świadczenia opiekuńcze

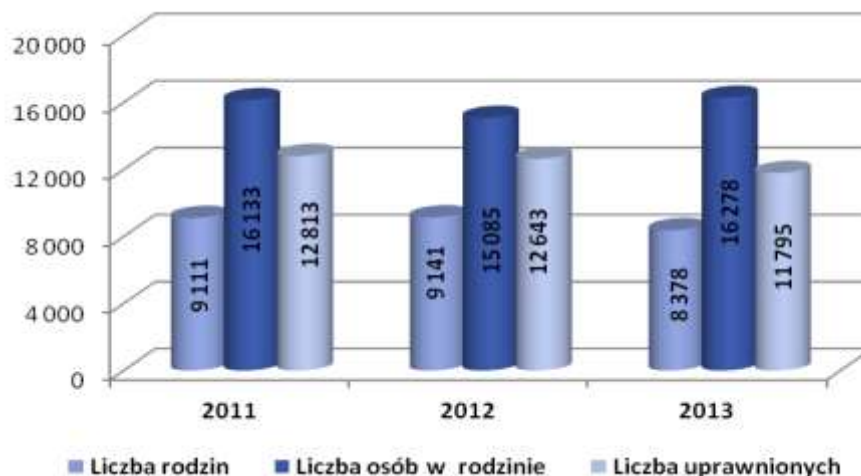
- Zasiłek pielęgnacyjny – przysługujący w wysokości 153 zł osobom niepełnosprawnym w stopniu znacznym lub umiarkowanym, (jeżeli niepełnosprawność orzeczono przed 21 rokiem życia), dzieciom niepełnosprawnym (do 16 roku życia), a także osobom, które ukończyły 75 rok życia.
- Świadczenie pielęgnacyjne – przyznawane rodzicom, opiekunowi faktycznemu lub osobie zobowiązanej do alimentacji zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, którzy zrezygnowali z pracy i możliwości zatrudnienia na rzecz opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem lub osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym. Należy nadmienić, iż z dniem 01.01.2013 roku zmianie uległy zasady przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego w ten sposób, iż dotychczas funkcjonujące świadczenie pielęgnacyjne zastąpiono dwoma różnymi świadczeniami tj. świadczenie pielęgnacyjne wg nowych zasad oraz specjalny zasiłek opiekuńczy. Od tego czasu

świadczenie pielęgnacyjne przysługuje jedynie osobie spokrewnionej, opiekującej się osobą, której niepełnosprawność powstała przed 18 rokiem życia lub przed 25 rokiem życia, ale w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej. Zgodnie z ustawą z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw osoby, które nabyły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego przed 1 stycznia 2013 roku zachowały do niego prawo do 30.06.2013 roku. Po tej dacie kontynuacja świadczenia uzależniona była od złożenia nowego wniosku, przy czym obowiązywały już nowe kryteria przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, ponadto jego wysokość wynosiła 620 zł. W przypadku osób, którym świadczenie przyznano po 01.01.2013 roku a przed 30.06.2013 roku wysokość świadczenia zmieniana była z urzędu. Jednocześnie wspomniana wyżej ustawa wprowadziła dodatek w wysokości 100 zł miesięcznie przyznawany z urzędu wszystkim osobom spełniającym nowe kryteria do przyznania świadczenia pielęgnacyjnego. Dodatek przysługiwał za okres od 01.01.2013 roku do 30.06.2013 roku.

Ponadto w okresie od kwietnia do grudnia 2013 roku osobom uprawnionym do świadczenia pielęgnacyjnego w myśl nowych przepisów przyznawana była również pomoc finansowa w wysokości 200 zł miesięcznie określona w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26.03.2013 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego. Osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne wraz ze świadczeniami pomocowymi do tegoż świadczenia w roku 2013 otrzymywały kwotę 820zł miesięcznie.

- Specjalny zasiłek opiekuńczy - przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788) ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania, na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Prawo do zasiłku uzależnione jest od dochodu rodziny i przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 623 zł netto. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w wysokości 520 zł miesięcznie, świadczenie przyznawane jest na okresy zasiłkowe.

Wykres nr 10. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w latach 2011 - 2013

Źródło: Dane DŚR – opracowanie własne DAS

W roku 2013 ze świadczeń rodzinnych skorzystało 8378 rodzin. Wypłacono 144 925 świadczeń rodzinnych dla 11 795 osób uprawnionych, na łączną kwotę 21 268 925 zł.

Tabela nr 18. Zestawienie liczby wypłaconych świadczeń i wydatków w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011		2012		2013	
	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń
Zasiłki rodzinne	6 450 461	75 808	6 017 448	69 195	6 660 073	67 625
Dodatki do zasiłków rodzinnych	4 247 935	29 102	3 753 191	26 754	3 682 385	25 931
Zasiłki rodzinne z dodatkami	10 698 396	104 910	9 770 639	95 949	10 342 458	93 556
Zasiłki pielęgnacyjne	6 099 345	39 865	6 291 972	41 124	6 498 369	42 472
Świadczenia pielęgnacyjne	2 422 301	4 688	3 270 765	6 354	3 149 578	5 671
Świadczenia opiekuńcze (zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne)	8 521 646	44 553	9 562 737	47 478	9 890 467	50 333
Razem (zasiłki rodzinne i świadczenia opiekuńcze)	19 220 042	149 463	19 333 376	143 427	20 232 925	143 889
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	1 754 000	1 754	1 797 000	1 797	1 036 000	1 036
Razem Świadczenia rodzinne	20 974 042	151 217	21 130 376	145 224	21 268 925	144 925

Źródło: Dane DŚR – opracowanie własne DAS

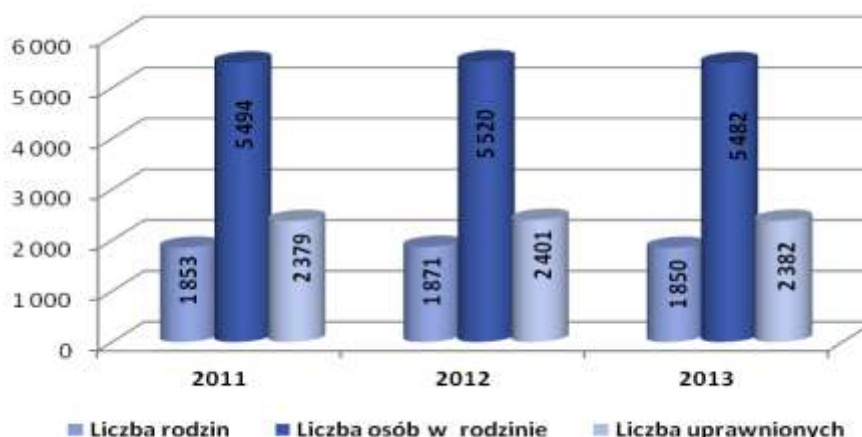
Wydatki na świadczenia rodzinne systematycznie rosną natomiast liczba wypłacanych świadczeń nieco zmalała. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest:

- wzrost wysokości świadczenia pielęgnacyjnego oraz przyznawanie świadczeń dodatkowych skierowanych do osób pobierających to świadczenie,
- ustawowe podwyższenie wysokości zasiłków rodzinnych od listopada 2012 roku,
- fakt podnoszenia wysokości zasądzonych alimentów na dzieci powodujący z jednej strony zwiększenie kwot wypłacanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, ale jednocześnie – z uwagi na wliczanie otrzymywanych alimentów i świadczeń z funduszu alimentacyjnego do dochodów rodziny przy ubieganiu się o zasiłek rodzinny – powodujący często przekroczenie kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłku rodzinnego a tym samym skutkujący odmową lub uchYLENIEM świadczenia.

2. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Przyznawane są osobom uprawnionym do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, w przypadku, kiedy egzekucja alimentów jest bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia 18 roku życia, w przypadku kontynuowania nauki w szkole do 25 roku życia, a przy znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo, gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł netto. Świadczenie przyznawane jest na tzw. okres świadczeniowy trwający od października do końca września następnego roku w wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie więcej niż 500 zł miesięcznie na dziecko.

Wykres nr 11. **Liczba rodzin korzystających ze świadczeń Funduszu Alimentacyjnego w latach 2011 - 2013**

Źródło: Dane DŚR – opracowanie własne DAS

Tabela nr 19. **Zestawienie liczby przyznanych świadczeń i wydatków w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2011-2013**

Wyszczególnienie	2011		2012		2013	
	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	9 114 354	25 552	9 453 029	25 759	9 758 972	25 394

Źródło: Dane DŚR – opracowanie własne DAS

Analiza danych porównawczych wskazuje jednoznacznie na wzrost kwoty wypłacanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest uwarunkowane w głównej mierze faktem podnoszenia wysokości zasądzonych alimentów na dzieci.

3. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Poza przyznawaniem i wypłatą świadczeń Dział Świadczeń Rodziny i Alimentacyjnych Ośrodek realizuje również zadania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w zakresie prowadzenia działań wobec dłużników alimentacyjnych. W tym zakresie przepisy ustawy regulują sposób i tryb postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, którego głównymi elementami są:

- ścisła współpraca gminy z komornikami w zakresie poprawy skuteczności egzekucji,
- poszerzenie uprawnień komornika w zakresie postępowania egzekucyjnego,
- zwiększenie kontroli sądów nad działalnością komorników,
- ułatwienie w procedurze złożenia wniosku o egzekucję alimentów,
- stałe sprawdzanie sytuacji finansowej dłużnika alimentacyjnego poprzez przeprowadzanie wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego,
- wpisanie dłużnika alimentacyjnego do rejestru dłużników w Krajowym Rejestrze Sądowym,
- aktywizacja zawodowa dłużników alimentacyjnych, w tym kierowanie do robót publicznych,
- możliwość zatrzymania prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego w przypadku, gdy uniemożliwia on przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego, lub odmawia podjęcia pracy, do której został skierowany, albo się od niej uchyla.

Ponadto wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone są postępowania w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych wprowadzone w 2012 roku. Wydanie prawomocnej decyzji w tym zakresie umożliwia w dalszej kolejności skierowanie

wniosku o ściganie dłużnika alimentacyjnego za przestępstwo nie alimentacji i złożenie wniosku o odebranie prawa jazdy. W roku 2013 wydano 259 decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w 124 sprawach umorzono postępowanie.

Tabela nr 20. **Wykaz działań wobec dłużników alimentacyjnych podejmowanych w 2013 roku**

Rodzaj działania		Liczba osób	Rezultaty	Liczba osób
Wezwanie dłużnika do przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego		1 042	przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego i odebranie oświadczenia majątkowego	204
			brak możliwości przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego	91
			uchylanie się od przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego	167
Zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w PUP jako bezrobotny lub poszukujący pracy		137	Dłużnik odmówił rejestracji w PUP	0
			Dłużnik zarejestrował się w PUP	16
			Dłużnik został wyrejestrowany z PUP	0
Wniosek do Powiatowego Urzędu Pracy o możliwości aktywizacji zawodowej dłużnika		223	liczba osób zatrudnionych	30
			liczba osób, które nie zgłosiły się do Powiatowego Urzędu Pracy	31
			brak możliwości aktywizacji	7
Wniosek do prokuratury o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego		56	Podjęcie postępowania	7
			Umorzenie postępowania	6
Wniosek o zatrzymanie prawa jazdy		54	decyzja o zatrzymaniu prawa jazdy	3
Przekazanie komornikowi informacji mających wpływ na egzekucję	Z wywiadu alimentacyjnego i oświadczenia majątkowego	390	Bez rezultatu	
	Z rodzinnego wywiadu środowiskowego	0	Bez rezultatu	

Źródło: Dane DŚR – opracowanie własne DAS

VI. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w ramach powierzonych zadań prowadzi obsługę finansowo – kadrową Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sosnowcu rozpoczął działalność z dniem 1 stycznia 2001 roku.

Podstawowe znaczenie przy orzekaniu o niepełnosprawności mają przepisy a w szczególności zawarte w nich definicje niepełnosprawności i stopni niepełnosprawności. Wskazują one, jakie elementy mają wpływ na zaliczenie osoby do grona niepełnosprawnych. Ustalono trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą dla osób powyżej 16 roku życia:

- znaczny
- umiarkowany
- lekki

Z kolei osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych bez ustalania stopnia.

Działając na podstawie powyższych przepisów Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności realizuje zadania z zakresu administracji rządowej. W ramach orzecznictwa wydawane są:

- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia dla celów prowadzenia rehabilitacji zawodowej, tj. szkolenia, zatrudnienia, konieczności korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, ulgi uprawnień, rehabilitacji w warsztatach terapii zajęciowej, prawa do niestosowania się do niektórych znaków drogowych dotyczących postoju oraz od 22.11.2004 roku w związku ze zmianą ustawy o dodatkach mieszkaniowych prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju,
- legitymacje dokumentujące stopień niepełnosprawności,
- orzeczenia o niepełnosprawności dla dzieci, które nie ukończyły 16 roku życia dla celów otrzymania zasiłku pielęgnacyjnego, zasiłku stałego, możliwości funkcjonowania dziecka w codziennym życiu poprzez rehabilitację, zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny, leczenie, prawa do niestosowania się do niektórych znaków drogowych dotyczących postoju oraz od 22.11.2004 roku w związku ze zmianą ustawy o dodatkach mieszkaniowych prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju,
- legitymacje dokumentujące niepełnosprawność dziecka,
- orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień.

Od 2011 roku PZON realizuje nowe zadanie, które polega na wystawianiu zaświadczeń lekarskich dla potrzeb specjalnego zasiłku rodzinnego lub zwiększenia zasiłków rodzinnych dla dzieci niepełnosprawnych, zaświadczeń lekarskich dla potrzeb przyznania świadczeń rodzinnych. Zaświadczenia wydawane są na wniosek Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i na ich podstawie przyznawane są przez właściwe organy państw członkowskich Unii Europejskiej świadczenia rodzinne na niepełnosprawne dziecko

przebywające poza granicami naszego kraju. W 2013 roku Zespół przyjął do rozpatrzenia 5 869 spraw.

Tabela nr 21. **Sprawy rozpatrywane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 2013 roku**

Rodzaj sprawy		2013
Liczba przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności		4 133
w tym:	Osoby przed 16-tym rokiem życia	290
	Osoby po 16-tym roku życia	3 843
Liczba wydanych orzeczeń		4 124
w tym:	Osoby przed 16-tym rokiem życia	296
	Osoby po 16-tym roku życia – stopień niepełnosprawności	3 828
Liczba wydanych legitymacji		1 263
w tym:	Osobom przed 16-tym rokiem życia	223
	Osobom po 16-tym roku życia	1 040
Liczba przyjętych odwołań		350
Liczba przyjętych wniosków o wydanie kopii orzeczenia		123
Razem przyjętych spraw do realizacji		5 869

Źródło: Dane PZON – opracowanie własne DAS

VII. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej na rok 2014

Potrzeby w zakresie dodatkowych środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z umieszczeniami osób w domach pomocy społecznej poza terenem miasta Sosnowca

Obecnie poza terenem miasta umieszczonych jest 201 osób, za których częściowe koszty ponosi Gmina. Na pokrycie kosztów ich pobytu w domach pomocy społecznej do końca roku potrzebna jest kwota – 5 355 542 zł.

W planie budżetowym na rok 2014 wnioskowano o środki na zabezpieczenie pobytów w domach pomocy społecznej poza terenem miasta w wysokości - 5 623 575 zł (w tym samorządowe – 5 588 256 zł, niepubliczne – 35 319 zł).

Kwota zabezpieczona w budżecie – 5 000 000 zł (w tym 4 968 000 zł - samorządowe oraz 32 000 zł - niepubliczne).

W 2014 roku zaplanowano umieszczenie 20 osób, od stycznia br. umieszczono 5 osób. Do końca roku planuje się jeszcze umieszczenie - 15 osób. Przeciętna dopłata Gminy na jednego mieszkańca wynosi – 2 174 zł. Zatem kwota potrzebna na „nowe umieszczenia” wynosi – 182 616 zł. W związku z tym przewiduje się, iż w bieżącym roku środki potrzebne na umieszczenia w DPS – 5 538 158 zł.

Brakująca kwota na umieszczenia w DPS na rok 2014 – **538 158 zł.**

Kalkulacja kosztów na umieszczenia od kwietnia do grudnia 2014

Kwiecień	2 x 2174 x 9 m-cy	39 132
Maj	2 x 2174 x 8 m-cy	34 784
Czerwiec	2 x 2174 x 7 m-cy	30 436
Lipiec	2 x 2174 x 6 m-cy	26 088
Sierpień	2 x 2174 x 5 m-cy	21 740
Wrzesień	2 x 2174 x 4 m-c	17 392
Październik	1 x 2174 x 3 m-ce	6 522
Listopad	1 x 2174 x 2 m-ce	4 348
Grudzień	1 x 2174 x 1 m-c	2 174
	15 osób	182 616 zł.

Wydatki za pobyt naszych mieszkańców w domach pomocy społecznej poza terenem miasta co rok znacznie wzrastają z uwagi na fakt, iż co roku zwiększają się miesięczne koszty w domach pomocy społecznej oraz ogólna liczba osób przebywających w tych DPS.

Systematyczne dochodzenie do standardów usług społecznych:

- rozwijanie działań wolontarystycznych i samopomocowych,
- zatrudnienie streetworkerów do pracy z osobami bezdomnymi, uzależnionymi itd.,
- dochodzenie do standardów zatrudnienia pracowników socjalnych zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej,
- motywowanie i wspieranie podnoszenia kwalifikacji wśród pracowników socjalnych,
- zwiększenie środków na działania Klubu Integracji Społecznej,
- poprawa jakości obsługi klienta w środowisku,
- wyposażenie punktów terenowych i działów obsługi w sprzęt komputerowy, wymiana sprzętu wyeksploatowanego oraz tego, który nie współpracuje z obecnie używanym oprogramowaniem i osprzętem,
- docelowo podłączenie wszystkich jednostek realizujących zadania pomocy społecznej do szerokopasmowego Internetu celem poprawy komunikacji oraz skrócenia czasu prowadzenia postępowań w sprawie pomocy a co za tym idzie:
  - połączenie infrastruktury informatycznej Ośrodka Pomocy Społecznej,

- umożliwienie pracownikom socjalnym w punktach terenowych dostępu do Systemu Informatycznego Pomocy Społecznej a także innych systemów umożliwiających weryfikację danych o interesariuszu (Centralny System Informatyczny Zabezpieczenia Społecznego (CSIZS), SEPI, itp),
- systematyczne wyposażanie pracowników socjalnych w terminale mobilne,
- wdrażanie zapisów nowelizacji ustawy o informatyzacji, a docelowo wprowadzenie elektronicznego systemu zarządzania dokumentacją.

Sporządził:
Karina Moryś

Sprawił:
Małgorzata Łuckoś

Zatwierdził:
Halina Szumska
Dyrektor MOPS